
**Demokrasi İçin
Bir Dönüm Noktası
16 Nisan**

Prof. Dr. Bilal SAMBUR

Türkiye baş döndürücü gelişmelerin ülkesi olmakla ünlüdür. 15 Temmuzda FETÖİST çeteler tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan darbe ve işgal hareketini bastıran Türkiye, 16 Nisanda kritik anayasa değişikliği önerisini oylamak üzere referanduma gitmektedir. Birliğini, gücünü, demokrasisini ve refahını yeniden inşa etmek için AK Parti ve MHP tarafından hazırlanan anayasa değişikliği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denilen yeni bir idari modelle Türkiye'yi tanıştırmaktadır.

Ülkemiz, çok ciddi bir referandum tecrübesine sahip bulunmaktadır. Ülkemizde şimdiye kadar altı büyük referandum yapılmıştır. İlk referandum 9 Temmuz 1961 yılında 61 Anayasası için yapılmıştır. İlk referandumun sonucunda evet % 60,4, hayır % 39,6 şeklinde çıkmıştır. 1982 Anayasası için yapılan referandumda % 91,37 evet, % 8,63 hayır oyu çıkmıştır. Siyasi yasakların kaldırılması için yapılan 6 Eylül 1987 tarihli üçüncü referandumda sonuçlar evet % 50,2, hayır % 49,8 şeklindedir. Yerel seçimlerin bir sene erkene alınması için 25 Eylül 1988 tarihinde yapılan referandumda evet % 35, hayır % 65 şeklinde çıkmıştır. Hayır oyunun çıktığı tek referandum, mahalli seçimlerin bir yıl erkene alınmasıyla ilgili yapılan halkoylamasıdır.

Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine imkan veren anayasa değişikliği için yapılan 21 Ekim 2007 tarihli referandumda sonuç evet % 68,95, hayır % 31,5 şeklindedir. Bu referandum sonucuyla halk,

Bu referandum sonucuyla halk, vesayet odaklarının ülkeyi keyfi bir şekilde yönetmelerini reddetmiş ve 367 tezgahının çöpe atılmasını sağlamıştır.

vesayet odaklarının ülkeyi keyfi bir şekilde yönetmelerini reddetmiş ve 367 tezgahının çöpe atılmasını sağlamıştır. 1982 Anayasasında özellikle yargı alanında ciddi değişiklikler öngören anayasa değişikliği için yapılan 12 Eylül 2010 referandumunda evet % 57,9, hayır % 42,1 çıkmıştır. Tarihimizdeki referandum sonuçlarına baktığımızda toplumun, ülkenin demokratik ve sivil hükümetler tarafından yönetilmesini istediği, vesayet kurumlarının güçlerini azaltan düzenlemelere destek verdiği ve demokrasiyi tahkim eden her değişiklik önerisini, çok ciddi sahiplendiği görülmektedir. Toplum, referandumlarda tercihini demokrasiyi güçlendirecek değişikliklerden yana kullanmaktadır.

Referandum mekanizması, toplumun demokratik karar süreçlerine aktif katılımını sağlamayı amaçlayan değerli bir araçtır. Siyasal ve idari bir değişiklik için halkın görüşüne başvurulması çok demokratik ve meşru bir tutumdur. Kritik önem taşıyan siyasal ve yönetsel değişikliklerin referanduma sunulması, yapılması istenen değişikliğin demokratik meşruiyetini güçlendirmektedir. Her türlü siyasal ve sosyal konunun ulusal veya yerel düzeyde referanduma sunulması mümkündür. Referanduma sunulmayacak tek şey, insan temel hak ve özgürlükleridir. İnsan temel hak ve özgürlükleri üzerinde hiçbir oylama yapılamaz. Bu bağlamda ülkemizde bir idari ve siyasal sistem değişikliği içeren mevcut anayasa değişikliğinin referanduma sunulması demokratik açıdan meşru bir girişimdir. Sözü ve kararın millete ait olduğu fikrinden hareket eden AK Parti hükümeti, hazırlamış olduğu anayasa değişikliği önerisini referanduma götürmektedir. Referandum mekanizmasının gerçek anlamda demokrasiye katkı sağlaması için toplumun maksimum düzeyde anayasa değişikliği konusunda bilgilenmesi, öneriyi tartışması ve en sonunda da referandum sandığına gidip tercihini belirtmesi gerekmektedir. 16 Nisan referandumunda sandığa gitmek, bütün toplum kesimlerinin demokratik bir sorumluluğudur. Referandumdan demokrasimiz ve birliğimiz için en yararlı ve iyi olan sonucun çıkması için, toplumun anayasa değişikliği konusunda bilgi edinmesi ve öneriyi yapıcı, soğukkanlı ve açık bir şekilde konuşması gerekmektedir. Referandum sonucu kadar, referandum süreci de demokrasimizin, birliğimizin ve refahımızın inşası için önemlidir. Demokrasimizi, birliğimizi ve barışımızı güçlendirecek ve geliştirecek olan şey, olgun ve verimli bir referandum sürecinin milli iradenin tecellisi şeklinde verimli bir meyve vermesidir.

16 Nisan referandum sürecinin merkezine, milletimizin bugünü ve geleceği için yararlı ve iyi olanı almalıyız. İçte ve dışta küresel sistemin etkisinde olan bazı çevrelerin, şimdiye kadar anayasa değişikliğini toplumumuza olan faydası açısından ortaya koyan yararlı ve verimli bir tartışma yapmadıklarına şahit oluyoruz. 16 Nisan referandumunun tek adamlık rejimine dayalı bir diktatörlük getirdiğine dair yoğun bir propagandanın yapıldığı görülmektedir. Bu propagandanın aksine referandum mekanizmasının amacı, gücü ve iktidarı tahkim etmek değil, demokrasi ve toplumsal yapı için iyi olanı güçlendirmektir. Toplumumuzun, çarpık ve sapıtıcı propagandalardan etkilenmeden demokrasi ve toplumsal yapımızı güçlendirmeyi amaçlayan bir anlayışla 16 Nisan referandumuna yaklaşması gerekmektedir.

Ülkemizin en önemli sorunu, demokrasi açığıdır. Son yüzyıllık süreçte toplum üzerinde devlet gücüyle tahakküm kuran bürokratik-militarist vesayet güçleri, toplumun gerçek anlamda karar süreçlerine katılımını engellemiş ve demokrasinin gelişimine imkan verememişlerdir. Türkiye, 1950 yılına kadar fiilen Tek Parti diktatörlüğüyle idare edilmiş ve millet yok sayılmıştır. Çok partili hayata geçtikten iş başına gelen Demokrat Parti, 1960 darbesiyle iktidardan devrilmiştir.

kullandığı “Yeter! Söz Milletindir!” sloganı, diktatörlüğe ve vesayete derin tepki duyan milletin duygu ve düşünce dünyasını ifade etmektedir. 27 Mayıs İhtilallerine karşı millet, Adalet Partisini desteklemiştir. 12 Eylül darbecilerine karşı halk, Özal ve Anavatan Partisini desteklemiştir. 28 Şubat darbecilerine karşı halk, 2002 yılında Cumhurbaşkanımız Erdoğan’ın liderliğindeki AK Partiyi desteklemiştir. 367 tezgağı ve AK Partiyi kapatma davası ve 27 Nisan e-muhtırasına karşı toplum, güçlü bir şekilde Erdoğan’a ve AK Parti’ye olan desteğini sürdürmüştür. 15 Temmuz darbe ve işgal girişimi karşısında bütün Türkiye, Cumhurbaşkanımız Erdoğan’ın liderliğinde FETÖCÜ teröristlere karşı büyük bir direniş göstermiştir. Ülkemizin siyasal tarihi, halkımızın, darbeciliğe, vesayetçiliğe ve baskıya karşı hep demokrasinin, hukukun ve istikrarın yanında olduğunu göstermektedir.

Demokrasi konusunda derin bir mücadele geçmişi sahip olan halkımız, 15 Temmuzda olduğu gibi, 16 Nisanda da demokrasinin yanında yer aldığını güçlü bir şekilde gösterecektir.

Toplum, demokrasi ve hukuk devleti altında yaşamayı kendi doğal hakkı olarak görmektedir. Vesayetçi ve darbeci yapılar ve rejimler, halkın demokrasi ve hukuk devleti içinde yaşama hakkını gasp etmektedirler. Darbeci ve vesayetçi sistem, ülkemizde uzun yıllar denetlenemeyen, keyfi ve hukuka aykırı kurumlar ve güçler ortaya çıkarmıştır. Cumhurbaşkanına sıra dışı yetkiler verilmesine rağmen, Cumhurbaşkanının sorumsuz oluşunu bu duruma örnek verebiliriz. Halkın hak ve özgürlük alanları, anayasal kurumlar denilen vesayet kurumları eliyle sürekli olarak daraltılmıştır. Yüz yıldır içinde boğulduğumuz vesayetçi sistem, kaşıkla verdiğini kepçeyle almıştır. Toplum, kaşıkla kendisine özgürlük ve hukuk lütfeden vesayetçi bir sistem istememektedir. Bu toplumda herkes, tam bir demokrasi ve hukuk devleti içinde hak ve özgürlük sahibi insanlar olarak refah ve istikrar içinde yaşamayı arzulamaktadır.

16 Nisan referandumunu, Türkiye’nin vesayetle mi yoksa demokrasiyle mi yönetileceği konusunda yapılan bir referandumdur. Toplum, hep kendisine şüphe ve korkuyla yaklaşan, hep kendisini düşman olarak konumlandıran, kendisini vesayet kurumları vasıtasıyla zapturapt altına alınması gereken tehlikeli varlıklar olarak gören ceberut yönetim anlayışından daralmış ve bunalmış durumdadır. Toplum, kendisine nefes aldırarak, kendisine düşman ve sakıncalı olarak bakmayacak, insanla barışık olan yeni bir idari ve siyasal sistemin hukuk ve demokrasi içerisinde inşasını talep etmektedir. 12 Eylül anayasasının ihdas ettiği çok başlı devlet idaresi, milletin bu talebine karşılık vermekten çok uzaktır. 12 Eylülün askeri anayasasıyla, asgari demokrasi bile gerçekleşmemektedir.

Devletteki çok başlılığın giderilmesi, demokrasi ve hukuk yapımızın güçlendirilmesi açısından çok önemlidir. Keyfi ve denetlenemeyen sorumsuz vesayet kurumları, devlet içinde devlet gibi hareket edebilmekte, FETÖ tarzı paralel devlet oluşumlarına zemin hazırlamaktadırlar. Devletin çok başlılıktan kurtarılarak hukuk ve demokrasi içerisinde bir bütün haline getirilmesi, ertelenemeyecek bir zorunluluk haline gelmiş durumdadır.

1923 Tarihinden günümüze gelindiğinde devletin, millete karşı kendisini hep hasım olarak konumlandığını görmekteyiz. Devletin milletin hasmı değil, hizmetkarı olduğu bir anlayış ve sistem henüz uygulamaya konmuş değildir. Devlete hükmetmeye kalkan FETÖİST, bürokratik veya militarist nitelikli küçük azınlıklar, her zaman milletin kendisi olduğu vehmine kapılmıştır. Bu vehimlerinden dolayı bu tahakkümcü azınlıklar, millet adına millete hükmetmeyi kendilerinin doğal ayrıcalığı ve hakkı saymaktadırlar. 15 Temmuz direnişi, toplumumuzda radikal bir zihniyet değişikliğinin gerçekleştiğini göstermektedir. Toplum, küçük bir azınlığın, grubun veya yapının kendisini milletin tamamı olarak millete hükmetmesini şiddetle reddetmektedir. 16 Nisan referandumu Türkiye'nin bir bütün olarak millet olacağını dünyaya ilan edeceği bir tecrübe olacaktır. Devleti millete karşı konumlandırın ceberut devlet anlayışının sona erdirildiği, demokratik devlet anlayışıyla milletin, devletin yasama, yargı ve yürütme erklerinin doğal sahibi haline geldiği radikal bir sistem değişikliğinin gerçekleştirilmesi için 16 Nisanda büyük bir değişim gerçekleştirilmektedir. Şimdiye kadar sözde kullanılan milli egemenlik ifadesinin içi, milli irade, demokrasi ve etkili yönetimle sahici anlamda doldurulmaktadır.

Türkiye'nin demokrasisini ve siyasal sistemini tahkim etmek için gerçekleştirmeye çalıştığı anayasa değişikliğinin oylanacağı 16 Nisan referandumuna çok az bir süre kala, ülkemize ve demokrasimize müdahale girişimlerinin yeniden planlandığı görülmektedir. Alman istihbarat teşkilatı BND'nin şefi Kahl, FETÖ'nün darbeyi yapan örgüt olmadığını söyleyerek FETÖİSTLERE göz kırpmaktadır. Dünyanın değişik yerlerinde diasporalaşan FETÖİSTLER, baharın yakın olduğu propagandasıyla tabanlarında umut ve hareketliliği canlı tutmaya çalışmakta, ülkemize karşı içte ve dışta çok kapsamlı bir operasyon planı geliştirmeye çalışmaktadırlar. Demokrasisini, siyasetini ve istikrarını güçlendirmeye çalışan Türkiye'den korkan emperyalist güçler, 16 Nisan referandumundan olumsuz bir sonucun çıkması ve ülkemize tekrar müdahale

imkanlarına kavuşmak için her türlü yolu denemektedirler. 16 Nisan referandumu, FETÖİSTLERİN umutlarını sonsuza kadar bitirmek ve uluslararası emperyalizmin ülkemize müdahale etme yollarını kapatmak için tarihi bir dönüm noktası niteliğindedir.

Türkiye, kriz ve çatışma çıkarmaktan başka bir işe yaramayan, demokratik standartları yetersiz hantal siyasal ve idari yapıdan bunalmıştır. Büyük meydan okumalarla yüz yüze olan ülkemizin korku ve endişelerle, yirmi birinci yüzyılı harcama lüksü bulunmamaktadır. 16 Nisan referandumu, demokrasi, barış, hukuk ve özgürlük içinde birlikte yaşayabileceğimiz bir geleceği inşa edebilmek için hepimize stratejik nitelikte önemli bir imkan sunmaktadır. Demokrasinin ve istikrarın güçlendirilmesinden yana olan toplum, 16 Nisan referandumunda bütün anti-demokratik aktörleri ve unsurlarıyla beraber bir dönemin sonunu getirecektir. 16 Nisanın, ülkemizde sahici anlamda demokrasi ve istikrar baharının başlangıç tarihi olmasını umut ediyoruz.

